

پژوهش‌های فقه و حقوق / ۱۷

قضاوت شورایی

از دیدگاه فقه امامیه

سید محمد یعقوب موسوی

معاونت پژوهش مرکز فقهی ائمه اطهار (ع)

سرشناسه: موسوی، سید محمد یعقوب.
عنوان و نام پدیدآور: قضاوت شورایی از دیدگاه فقه امامیه / تألیف: سید محمد یعقوب موسوی.
مشخصات نشر: قم: مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام، ۱۴۰۰ ش.
مشخصات ظاهری: ۱۶۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۸-۱۸۸-۴
وضعیت فهرست نویسی: فیبا.
موضوع: تعدد قاضی (فقه) / Plurality of judges (Islamic law)
رده بندی کنگره: ۱ / ۱۹۵ BP
رده بندی دیویی: ۳۷۵ / ۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۹۶۹۷۲

www.ketab.ir

قضاوت شورایی از دیدگاه فقه امامیه

◀ ناشر: مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام

◀ مؤلف: سید محمد یعقوب موسوی

◀ نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰ ش

◀ شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۳۸۸ - ۱۸۸ - ۴

◀ قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

◉ این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

کتاب ۱۵۰ ص

مراکز پخش:

قم، میدان معلم، مرکز فقهی ائمه اطهار علیهم السلام، تلفن: ۳۷۷۴۹۴۹۴ و ۳۷۸۳۲۳۰۳

قم شعبه ۱: خیابان ارم، جنب مدرسه کرمانی ها، تلفن: ۳۷۷۴۴۲۷۱ و ۳۷۷۴۴۲۸۱

شعبه مشهد: چهارراه شهدا، خیابان آیت الله بهجت، نبش بهجت ۹/۱، مقابل

اداره بهزیستی، تلفن: ۳۲۲۲۰۱۶۰

مجلس شورای اسلامی

چکیده

دعاوی که ناشی از زندگی در عصر صنعت و تکنولوژی است بسیار پیچیده شده به گونه‌ای که گاهی حل و فصل آنها نیاز به تخصص در دانش‌های گوناگون دارد و از عهده یک فرد خارج می‌باشد. بنابراین به ناچار برای حل این مشکل باید، راه‌حل‌هایی پیدا کرد. یکی از راه‌حل‌ها استفاده از قضاوت شورایی است. قضاوت شورایی اصطلاحاً به انواع مختلفی از قضاوت‌های گروهی استعمال می‌شود؛ اما قضاوت شورایی که پژوهش درصدد اثبات جواز و نفوذ آن است قضاوت توسط شورا و اسناد آن به شورا می‌باشد.

هدف اصلی این پژوهش رسیدن به یک نظریه درست و اساسی درباره قضاوت شورایی از دیدگاه فقه امامیه است. روش تحقیق این پژوهش تحلیلی توصیفی و بر اساس مبانی پذیرفته شده در فقه بوده و به نتایج ذیل دست یافته است:

- قضاوت شورایی که در آن حکم توسط شورا صادر می‌شود فی نفسه و در مقام ثبوت لولا المانع چه از باب قضاوت منصوب، چه مأذون و چه تحکیم، جایز و خالی از اشکال است؛ اما در مقام اثبات در نظام حقوقی اسلام شاهدی بر اینکه صدور حکم به شورا به عنوان شخص حقوقی سپرده شود وجود ندارد، هرچند جواز و نفوذ آن استدلال پذیر است.

- وقتی قضاوت توسط شورا جایز باشد، به طریق اولی تمام اقسام قضاوت قضات متعدد نیز جایز می‌شود.

- قضاوت قاضیان منصوب به نصب عام در زمان غیبت - هرچند نیابت از جانب معصوم است - و در مقام ثبوت نیابت شورا در قضاء و ولایت بر آن و بلکه در ولایت عامه خالی از اشکال است؛ اما در مقام اثبات وقتی به ادله ولایت فقیه مراجعه شود از آنها ولایت شورایی و قضاوت شورایی فقهای منصوب به نصب عام استفاده نمی‌شود، در عین حال راه‌کارهایی برای شورایی نمودن ولایت عامه وجود دارد.

- قضاوت شورایی از باب امر به معروف و نهی از منکر هر چند مشروعیتش از باب نیابت به دست نیاید، می‌توان مشروعیت و نفوذش را از همان اطلاقات و عمومات ادله امر به معروف و نهی از منکر به دست آورد.

فهرست مطالب

۱۵	..... مقدمه
۱۹	..... فصل نخست: مفهوم و ماهیت قضا و قضاوت شورایی
۲۱	..... گفتار نخست: مفهوم و ماهیت قضا
۲۱	..... ۱. معنای لغوی قضا
۲۳	..... ۲. تعریف اصطلاحی «قضا»
۲۳	..... گروه نخست: تعریف قضا به ولایت
۲۹	..... گروه دوم: تعریف «قضا» به «حکم»
۳۲	..... جمع بین اقوال
۳۳	..... تعریف برگزیده
۳۴	..... گفتار دوم: مفهوم و ماهیت قضاوت شورایی
۳۴	..... ۱. مفهوم و ماهیت شورا
۳۸	..... ۲. تعریف قضاوت شورایی
۴۳	..... نتیجه
۴۵	..... فصل دوم: مقتضای اصل در قضا و صفات قاضی و قضاوت شورایی
۴۷	..... گفتار نخست: مقتضای اصل در قضا
۵۲	..... گفتار دوم: مقتضای اصل در صفات قاضی

۱۲۷.....	۲. نیابت بودن قضا
۱۲۸.....	۳. قضاوت غیرمباشر
۱۳۲.....	۴. توکیل در امر قضاوت
۱۳۸.....	گفتار دوم: تجویز قضاوت شورایی در مورد تحکیم
۱۳۸.....	الف) دیدگاه فقها
۱۳۹.....	ب) ادله و مستندات
۱۳۹.....	۱. آیه مبارکه تحکیم میان زوجین
۱۴۱.....	۲. نیابت بودن قضاوت
۱۴۳.....	۳. مشابهت قضاوت تحکیمی به وکالت
۱۴۴.....	۴. مشابهت قضاوت تحکیمی به وصایت
۱۴۶.....	نتیجه
۱۴۷.....	نظر برگزیده
۱۵۳.....	نتیجه گیری
۱۵۵.....	فهرست منابع